

Najaarsbijeenkomst NDV Wageningen

16 november 2019

Traditiegetrouw was het Schip van Blauw weer *the place to be* voor de najaarsbijeenkomst. Dagvoorzitter Jaap Smit heette allen welkom en kondigde meteen de eerste spreker aan: Philippe de Spoelberch, vermaard dendroloog en stichter van arboretum Wespelaar. De lezing startte met een uitleg over de reis van de IDS door een deel van de Himalaya in 2010. Vanuit Sikkim, een deelstaat van India, ging de tocht via Bhutan en naar het zuidoostelijk deel van Tibet. Met prachtige foto's en de uitleg over de onderlinge verschillen qua bloem en kleur werd een groot aantal *Rhododendron* getoond die van nature in de Yumthang vallei voorkomen. Een waar '*Rhododendron* paradijs'. De nationale plant van Sikkim, *Rh. niveum*, heeft een prachtige bast, die lijkt op een berk. Tussen al dit moois lopen yaks (soort buffel). Niet alle planten, zoals rododendron, worden gegeten, en inheemse planten zoals *Primula denticulata*, *Arisaema griffithii* en *A. propinquum* hebben van de yak weinig last. Zaaillingen van *Tsuga* en *Abies* kunnen zich vooral vestigen op plaatsen waar veel rotsblokken liggen, omdat de yaks daar moeilijk kunnen komen. Het bijzondere van dit gebied op 2800 m hoogte is dat er jaarlijks acht maanden sneeuw ligt, pas daarna begint de bloei. Op de hellingen liggen theeplantages, thee wordt gemaakt van de jonge scheuten van *Camellia sinensis* waarvan de eerste drie blaadjes wekelijks worden geplukt. Een andere Theaceae, *Schima*, groeit hier ook.

In de Dombang vallei groeien veel coniferen vooral *Larix griffithii*. Levende bomen mogen niet worden gekapt. Om toch aan brandhout te komen worden sommige bomen door de bevolking regelmatig flink beschadigd, waardoor ze op een bepaald moment door een storm worden geveld. Zo kan de houtvoorraad worden aangevuld.

Een bijzondere foto van *Cardiocrinum giganteum*, de Himalaya-lemmetje met zaaillingen er omheen. Hij kan 3,5 m hoog kan worden maar het duurt 3-4 jaar voor de ontwikkeling op gang is.

In Bhutan gaat de tocht verder en ook hier weer van alles te zien en te fotograferen, al moet er af en toe wel een tak geplukt worden (*Acer caesium*) om goed te kunnen determineren. Een *Maddenia himalaica* heeft de terugreis overleefd en wordt thuis gekoesterd. Op 2500 m stond *Clematis montana* en een *Lithocarpus pachyphylla*, een Fagaceae die wel 25 m kan worden. En dan op weg naar Thangu vanwege de alpenflora op 4000 m hoogte.

De foto's uit Tibet zijn van de tweede reis in 2017, die werd voortgezet waar de vorige eindigde. Dit is het gebied waar Francis Kingdon Ward, een Engelse botanicus en ontdekkingsreiziger in 1909-1910 en 1911-1913 rondreisde, overwinterde en meerdere onbekende planten heeft gevonden. Naast enorme woudreuzen als *Cupressus gigantea* staan er ook vaste planten als *Stellera chamaejasme*, *Meconopsis baileyi*, *M. simplicifolia* en

M. pseudointegrifolia en *Cypripedium tibeticum* (venusschoentje). De overzichtsfoto's van de bergen en valleien in de Himalaya geven een goed beeld van wat je op zo'n reis tegenkomt. Slechte wegen, smalle paadjes, klimpartijen over rotsen, een imponerende natuur, bergen met een kloof van vijf kilometer diep (Yarlung Zangbo Grand Canyon), kortom je komt niet ver zonder goede gidsen.

Als dank voor de boeiende lezing ontving Philippe de Spoelberch een bijzondere *Magnolia*.*

In de aansluitende presentatie liet Gert Fortgens markante, bijzondere, interessante bomen en dito plekken zien in de volgorde wortels, stam, kroon. Hierbij een greep uit de 80 foto's. *Populus xjackii* 'Aurora', door witrot (zwam) aangetast en omgewaaid maar tot 25 m vanaf de stobbe stond wortelop-schot, eerst met groen blad en later bont. Vanwege de stand van het grondwater in veengebieden gaan de wortels niet diep en waaien de bomen om. De wortels van *Taxodium* gaat wel diep het water in maar na verloop van tijd vormen zich toch ademwortels (pneumatoforen). Andere bomen die tegen natte voeten kunnen zijn *Planera aquatica*, *Quercus arkansana*, *Ostrya virginiana*, *Nyssa aquatica* en *Quercus nigra*. Bomen die goed gedijen met luchtwortels zijn onder andere *Metrosideros excelsa*, *Trochodendron aralioides* en een *Ficus macrophylla* in Lissabon, waarschijnlijk de meest noordelijke *Ficus*. De *Trochodendron* is als zaadje op *Cryptomeria japonica* terecht gekomen en heeft wortels naar beneden gevormd.

Van de *Chamaecyparis formosensis*, door Gert de Drie-Generatieboom genoemd, groeide een nieuwe boom op de oude stromp van circa drie m hoogte. Die is omgezaagd (waarschijnlijk vanwege het duurzame hout) en daar groeide weer een nieuwe scheut bovenop. Een ander exemplaar is nu 43 m hoog, leeftijd 2700 (!) jaar, stamomtrek 20 m. Een grote publiekstrekker. De boom is endemisch op Taiwan.

Cypripedium tibeticum

Foto: Philippe de Spoelberch

Verder kwamen nog heilige bomen aan de beurt; zomer- en wintereiken met liggende takken die wel of niet wortels vormen (vraag Gert: kent iemand eiken met afleggers?); steil rechtop groeiende bomen die gezien de habitus vroeger in een bos moeten hebben gestaan; treurbeuken (die zichzelf wél afleggen); een *Araucaria* bos in Oostenrijk; een *Pinus montezumae* in Mexico, waar je geen bomen mag kappen maar waarmee hetzelfde gebeurt als in Sikkim, namelijk beschadigen. Prachtige foto's en een leuk verhaal.

Na de lunchpauze was het weer tijd voor de traditionele takkenwedstrijd. Hans Janssen en Piet de Jong hadden ieder vijftien takken meegebracht. Het herkennen van een takje is lastig, je hebt vaak geen beeld voor je van de struik of boom. Veel discussie onderling over geslachts- en soortnaam. Na het invullen van de antwoordenlijst lieten Piet en Hans met foto's zien wat de oplossing was en werd er over iedere plant iets verteld. Winnaar was Pierre Theunissen.

Tot slot dankte Jaap allen die hadden meegewerkt om deze dag tot een succes te maken. Organisatie in orde, techniek die niet haperde, interessante lezingen. Een geweldige dag! □

* Een uitgebreide weergave van de lezing van Philippe de Spoelberch, voorzien van een reisbeschrijving en plantennamen, is gemaakt door René Bons en via e-mail: rene.bons59@gmail.com te verkrijgen.

